Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

8. rujna 2026.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Žigovi – Uredba (EU) 2017/1001 – Članak 9. stavak 2. točka (c) – Direktiva (EU) 2015/2436 – Članak 10. stavak 2. točka (c) – Članak 10. stavak 6. – Pravo koje proizlazi iz žiga – Pojam ‚uporaba znaka u trgovačkom prometu za proizvode i usluge' – Pojam ‚opravdani razlog' – Povelja Europske unije o temeljnim pravima – Odvagivanje temeljnih prava – Članak 11. Povelje o temeljnim pravima – Sloboda izražavanja – Članak 17. te povelje – Pravo vlasništva – Pravo nositelja uglednog žiga da se usprotivi tomu da treća strana upotrebljava znak koji je istovjetan ili sličan žigu – Znak koji treća strana upotrebljava u okviru političke kampanje"

U predmetu C-298/23,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Nederlandstalige ondernemingsrechtbank Brussel (Trgovački sud na nizozemskom jeziku u Bruxellesu, Belgija), odlukom od 4. svibnja 2023., koju je Sud zaprimio 8. svibnja 2023., u postupku

Inter IKEA Systems BV

protiv

Algemeen Vlaams Belang VZW,

S,

T,

U,

V,

Vrijheidsfonds VZW,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: K. Lenaerts, predsjednik, T. von Danwitz, potpredsjednik, F. Biltgen, K. Jürimäe, M. L. Arastey Sahún, I. Ziemele, J. Passer i O. Spineanu-Matei (izvjestiteljica), predsjednici vijeća, S. Rodin, D. Gratsias, M. Gavalec, Z. Csehi, B. Smulders, N. Fenger i R. Frendo, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

* Jezik postupka: nizozemski

tajnik: R. Stefanova-Kamisheva, administratorica,

uzimajući u obzir pisani dio postupka i nakon rasprave održane 10. lipnja 2025.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za Inter IKEA Systems BV, J. Janssen, D. Noesen i F. Petillion, *advocaten*,

– za Vrijheidsfonds VZW, J. Muyldermans, *advocaat*,

– za Europsku komisiju, P. Němečková, J. Samnadda, M. ter Haar i P. J. O. Van Nuffel, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 13. studenoga 2025.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 11. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja), članka 9. stavka 2. točke (c) Uredbe (EU) 2017/1001 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o žigu Europske unije (SL 2017., L 154, str. 1.) te članka 10. stavka 2. točke (c) i članka 10. stavka 6. Direktive (EU) 2015/2436 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2015. o usklađivanju zakonodavstava država članica o žigovima (SL 2015., L 336, str. 1. i ispravak SL 2016., L 110, str. 5.).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između društva Inter IKEA Systems BV (u daljnjem tekstu: Inter IKEA) s jedne strane i društva Algemeen Vlaams Belang VZW, osobâ S, T, U i V te društva Vrijheidsfonds VZW s druge strane, u vezi s tužbom zbog povrede žigova Beneluxa i Europske unije čiji je nositelj društvo Inter IKEA.

Pravni okvir

Pravo Unije

Povelja

3 U skladu s člankom 11. Povelje, naslovljenim „Sloboda izražavanja i informiranja”:

„1. Svatko ima pravo na slobodu izražavanja. To pravo uključuje slobodu mišljenja te primanja i širenja informacija i ideja bez miješanja tijela javne vlasti i bez obzira na granice.

2. Poštuju se sloboda i pluralizam medija.”

4 Člankom 17. Povelje, naslovljenim „Pravo na vlasništvo”, određuje se:

„1. Svatko ima pravo na vlasništvo nad svojom na zakonit način stečenom imovinom, koristiti je, njome raspolagati i ostaviti je u nasljedstvo. […]

2. Intelektualno vlasništvo zaštićeno je.”

5 Člankom 52. Povelje, naslovljenim „Opseg i tumačenje prava i načela”, određuje se:

„1. Svako ograničenje pri ostvarivanju prava i sloboda priznatih ovom Poveljom mora biti predviđeno zakonom i mora poštovati bit tih prava i sloboda. Podložno načelu proporcionalnosti, ograničenja su moguća samo ako su potrebna i ako zaista odgovaraju ciljevima od općeg interesa koje priznaje Unija ili potrebi zaštite prava i sloboda drugih osoba.

[…]

3. U onoj mjeri u kojoj ova Povelja sadrži prava koja odgovaraju pravima zajamčenima [Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, potpisanom u Rimu 4. studenoga 1950. (u daljnjem tekstu: EKLJP)], značenje i opseg primjene tih prava jednaki su onima iz spomenute Konvencije. Ova odredba ne sprječava pravo Unije da pruži širu zaštitu.

[…]”

Direktiva 2015/2436

6 U uvodnoj izjavi 27. Direktive 2015/2436 navodi se:

„Isključiva prava koja proizlaze iz žiga ne bi nositelju trebala davati pravo da trećim stranama zabrani uporabu znakova ili oznaka koji se rabe pošteno i stoga u skladu s dobrom poslovnom praksom u industriji i trgovini. […] Nadalje, nositelj ne bi smio biti ovlašten spriječiti poštenu i pravičnu uporabu žiga u svrhu utvrđivanja proizvoda ili usluga kao nositeljevih ili upućivanja na njih. […] Uporabu žiga od trećih strana radi umjetničkog izražavanja trebalo bi smatrati pravednom dokle god je istodobno u skladu s dobrom poslovnom praksom u industriji i trgovini. Nadalje, ova Direktiva trebala bi se primjenjivati tako da se osigura potpuno poštovanje temeljnih prava i sloboda, posebno slobode izražavanja.”

7 Članak 10. te direktive, naslovljen „Prava koja proizlaze iz žiga”, glasi:

„1. Registracija žiga nositelju žiga daje isključiva prava koja proizlaze iz njega.

2. Ne dovodeći u pitanje prava nositelja stečena prije datuma podnošenja prijave ili datuma prvenstva registriranog žiga, nositelj tog registriranog žiga ima pravo spriječiti sve treće strane koje nemaju njegovu suglasnost rabe u trgovačkom prometu, u vezi s proizvodima i uslugama, bilo koji znak ako je:

[…]

(c) znak istovjetan ili sličan žigu, neovisno o činjenici jesu li proizvodi ili usluge u odnosu na koje se žig rabi istovjetni, slični ili nisu slični onima za koje je registriran žig, te ako taj žig ima ugled u državi članici i uporaba tog znaka bez opravdanog razloga nepošteno iskorištava razlikovni karakter ili ugled žiga ili im šteti.

3. U skladu s odredbama stavka 2. osobito se može zabraniti sljedeće:

(a) isticanje znaka na proizvodima ili na njihovim pakiranjima;

(b) nuđenje proizvoda ili njihovo stavljanje na tržište ili skladištenje u te svrhe pod tim znakom, ili nuđenje ili pružanje usluga pod tim znakom;

(c) uvoz ili izvoz proizvoda obilježenih tim znakom;

(d) uporaba znaka kao trgovačkog naziva ili naziva trgovačkog društva ili dijela trgovačkog naziva, odnosno dijela naziva trgovačkog društva;

(e) uporaba tog znaka na poslovnim dokumentima i u oglašavanju;

(f) uporaba tog znaka u komparativnom oglašavanju na način koji je protivan Direktivi 2006/114/EZ [Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o zavaravajućem i komparativnom oglašavanju (SL 2006., L 376, str. 21.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 22., str. 96.)].

[…]

6. Stavci 1., 2., 3. i 5. ne utječu ni u jednoj državi članici na odredbe koje se odnose na zaštitu uporabe znaka u druge svrhe osim uporabe za razlikovanje proizvoda ili usluga, ako uporaba tog znaka bez opravdanog razloga nepošteno iskorištava razlikovni karakter ili ugled žiga ili im šteti.”

Uredba 2017/1001

8 Uvodna izjava 21. Uredbe 2017/1001 glasi:

„Ekskluzivna prava koja proizlaze iz žiga EU-a ne bi nositelju trebala davati pravo da trećim stranama zabrani uporabu znakova ili oznaka koji se upotrebljavaju pošteno i stoga u skladu s dobrom poslovnom praksom u industriji i trgovini. […] Uporabu žiga od trećih strana za potrebe umjetničkog izražavanja trebalo bi smatrati poštenom dokle god je istodobno u skladu s dobrom poslovnom praksom u industriji i trgovini. Nadalje, ova Uredba trebala bi se primjenjivati tako da se osigura potpuno poštovanje temeljnih prava i sloboda, posebno slobode izražavanja.”

9 Člankom 9. te uredbe, naslovljenim „Prava koja proizlaze iz žiga EU-a”, propisuje se:

„1. Registracija žiga EU-a nositelju žiga daje isključiva prava koja proizlaze iz njega.

2. Ne dovodeći u pitanje prava nositelja stečena prije datuma podnošenja prijave ili datuma prvenstva žiga EU-a, nositelj tog žiga EU-a ovlašten je spriječiti sve treće strane koje nemaju njegovu suglasnost da rabe u trgovačkom prometu, u vezi s proizvodima ili uslugama, bilo koji znak ako je:

[…]

(c) znak istovjetan ili sličan žigu EU-a, neovisno o tome jesu li proizvodi ili usluge za koje se žig rabi istovjetni, slični, ili nisu slični, onima za koje je registriran žig EU-a te ako taj žig ima ugled u Uniji i ako uporaba tog znaka bez opravdanog razloga nepošteno iskorištava razlikovni karakter ili ugled žiga EU-a ili im šteti.

3. U skladu s odredbama stavka 2. osobito se može zabraniti sljedeće:

(a) isticanje znaka na proizvodima ili na njihovim pakiranjima;

(b) nuđenje proizvoda ili njihovo stavljanje na tržište ili skladištenje u te svrhe pod tim znakom, ili nuđenje ili pružanje usluga pod tim znakom;

(c) uvoz ili izvoz proizvoda obilježenih tim znakom;

(d) uporaba znaka kao trgovačkog naziva ili naziva trgovačkog društva ili dijela trgovačkog naziva, odnosno dijela naziva trgovačkog društva;

(e) uporaba tog znaka na poslovnim dokumentima i u oglašavanju;

(f) uporaba tog znaka u komparativnom oglašavanju na način koji je protivan Direktivi [2006/114].

[…]”

Beneluška konvencija

10 Člankom 2.20. Beneluške konvencije o intelektualnom vlasništvu (žigovi i dizajni) od 25. veljače 2005., koju su u Haagu potpisali Kraljevina Belgija, Veliko Vojvodstvo Luksemburg i Kraljevina Nizozemska, u verziji koja se primjenjuje na glavni postupak (u daljnjem tekstu: Beneluška konvencija), naslovljenim „Prava koja proizlaze iz žiga”, određuje se:

„1. Registracija žiga iz članka 2.2. nositelju žiga daje isključiva prava koja proizlaze iz njega.

2. Ne dovodeći u pitanje prava nositelja stečena prije datuma podnošenja prijave ili datuma prvenstva registriranog žiga i ne dovodeći u pitanje primjenu općih pravila o građanskopravnoj odgovornosti, nositelj navedenog registriranog žiga ima pravo spriječiti sve treće strane koje nemaju njegovu suglasnost da upotrebljavaju bilo koji znak ako:

[…]

(c) znak istovjetan ili sličan žigu, neovisno o činjenici jesu li proizvodi ili usluge u odnosu na koje se žig rabi istovjetni, slični ili nisu slični onima za koje je registriran žig, te ako taj žig ima ugled na

teritoriju Beneluxa i ako se uporabom tog znaka u trgovačkom prometu bez opravdanog razloga nepošteno iskorištava razlikovni karakter ili ugled žiga ili im šteti;

(d) znak se upotrebljava u druge svrhe osim za razlikovanje proizvoda ili usluga, ako uporaba tog znaka bez opravdanog razloga nepošteno iskorištava razlikovni karakter ili ugled žiga ili im šteti.

[…]”

Glavni postupak i prethodno pitanje

11 Društvo Inter IKEA nositelj je sljedećih četiriju žigova (u daljnjem tekstu zajedno: žigovi IKEA):

– verbalni žig Beneluxa IKEA, registriran 29. siječnja 1971. za proizvode iz razreda 20. u smislu Nicanskog sporazuma o međunarodnoj klasifikaciji proizvoda i usluga radi registracije žigova od 15. lipnja 1957., kako je revidiran i izmijenjen, a koji odgovara sljedećem opisu: „Namještaj”;

– verbalni žig Beneluxa IKEA, registriran 12. listopada 1976. za proizvode iz razreda 11., 24. i 27., koji osobito odgovara sljedećim opisima: „Rasvjeta”, „Tekstil” i „Tepih”;

– polufigurativni žig Beneluxa prikazan u nastavku, registriran 27. veljače 1987. za vrlo široku skupinu proizvoda i usluga:

– verbalni žig Europske unije IKEA, registriran 1. listopada 1998. za vrlo široku skupinu proizvoda i usluga.

12 Politička stranka Vlaams Belang 14. studenoga 2022. na konferenciji za medije javno je predstavila svoj politički plan naslovljen „IKEA-PLAN – Immigratie Kan Echt Anders” („IKEA-PLAN – imigracija doista može biti drukčija”), čiji je predmet bila reforma politike azila i imigracije u Belgiji. Tijekom tog izlaganja govornik je naveo da taj naziv plan ne znači „Ingvar Kamprad Elmtaryd i Agunnaryd [što je] pravo značenje akronima IKEA”. U tom se planu navodi petnaest političkih prijedloga koji su opisani kao spremni da ih belgijska vlada sastavi. Ti su prijedlozi bili popraćeni ilustracijama koje su sadržavale znakove koji odgovaraju žigovima IKEA kao i likovima koji su slični onima koji se nalaze u uputama za sastavljanje proizvoda društva IKEA. Ta konferencija za medije i navedeno izlaganje dopunjeni su razrađenijim političkim planom koji je bio dostupan samo u elektroničkom obliku na internetskoj stranici Vlaams Belanga. O navedenoj konferenciji za medije izvještavalo se na kanalima društvenih medija te političke stranke.

13 Društvo Inter IKEA je 22. studenoga 2022. pred Nederlandstalige ondernemingsrechtbankom Brussel (Trgovački sud na nizozemskom jeziku u Bruxellesu, Belgija), sudom koji je uputio zahtjev, podnijelo tužbu zbog povrede žigova IKEA protiv Algemeen Vlaams Belanga i Vrijheidsfondsa, dviju neprofitnih udruga, kao i protiv fizičkih osoba koje zastupaju Vlaams Belang. Sud koji je uputio zahtjev tu je tužbu proglasio dopuštenom samo u odnosu na Vrijheidsfonds, koji je vodio kampanju Vlaams Belanga u ime i za račun te političke stranke ili njezinih predstavnika.

14 Sud koji je uputio zahtjev navodi da Vrijheidsfonds priznaje da je upotrebljavao žigove IKEA bez odobrenja njihova nositelja i da se ta udruga obvezala prestati s tom uporabom do donošenja odluke kojom se okončava glavni postupak. Taj sud pojašnjava da navedena udruga tvrdi da je upotrebljavala ugled tih žigova kako bi ojačala svoju poruku i povećala njezino širenje, smatrajući da je to „opravdan razlog” u smislu članka 9. stavka 2. točke (c) Uredbe 2017/1001 te članka 10. stavka 2. točke (c) i članka 10. stavka 6. Direktive 2015/2436.

15 U tom pogledu sud koji je uputio zahtjev smatra da je isključivo pravo nositelja žiga pravo vlasništva zajamčeno člankom 17. stavkom 2. Povelje, ali da to isključivo pravo nije apsolutno.

16 Naime, ostvarivanje navedenog isključivog prava ograničeno je na situacije u kojima se time što treća osoba upotrebljava predmetni žig narušavaju njegove funkcije. Konkretnije, budući da je funkcija žiga koja se sastoji u jamčenju podrijetla proizvoda ili usluga povezana s načelom specijalnosti, ta funkcija može se ugroziti samo ako postoji vjerojatnost dovođenja potrošača u zabludu u pogledu podrijetla proizvoda ili usluge označene tim žigom. Negativan utjecaj na investicijsku funkciju žiga moguć je samo ako se predmetnom uporabom od strane treće osobe bitno ometa uporaba tog žiga od strane njegova nositelja radi stjecanja ili održavanja ugleda koji bi mogao privući ili zadržati potrošače. Zbog negativnog utjecaja na funkciju oglašavanja žiga nositelj žiga može trećoj osobi zabraniti predmetnu uporabu samo ako se tom uporabom povređuje taj žig kao instrument prodajne promidžbe ili kao instrument poslovne strategije njegova nositelja.

17 Osim toga, pojam „opravdan razlog”, na koji se može pozvati treća osoba, treba tumačiti u skladu s temeljnim pravom na slobodu izražavanja, zajamčenim člankom 10. EKLJP-a i člankom 11. Povelje, s obzirom na to da ni to pravo nije apsolutno.

18 Naime, sloboda izražavanja može se ograničiti radi zaštite drugih interesa. Stoga su legitimna ograničenja te slobode koja su predviđena zakonom i koja su u demokratskom društvu nužna za zaštitu ugleda ili prava drugih, među kojima su, prema sudskoj praksi Europskog suda za ljudska prava (ESLJP) koja se osobito odnosi na članak 10. EKLJP-a, prava industrijskog vlasništva, osobito prava žiga.

19 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, ovaj se predmet stoga odnosi na sukob između temeljnih prava istog ranga, to jest prava vlasništva i prava na slobodu izražavanja, koje on mora odvagnuti.

20 Kao prvo, taj sud ističe da, prema više izvora, isključivo pravo nositelja žiga treba tumačiti na način kojim se u potpunosti poštuje sloboda izražavanja.

21 U tom pogledu navedeni sud najprije upućuje na odnos između prava vlasništva nositelja žiga i prava na slobodu izražavanja treće osobe koji je na sličan način priznat i u uvodnoj izjavi 27. Direktive 2015/2436 i u uvodnoj izjavi 21. Uredbe 2017/1001, kao što je to Sud naglasio u presudi od 27. veljače 2020., Constantin Film Produktion/EUIPO (C-240/18 P, EU:C:2020:118, t. 56.).

22 Nadalje, sudska praksa Suda temelji se na širokom tumačenju slobode izražavanja, što osobito proizlazi iz mišljenja nezavisnog odvjetnika M. Poiaresa Madura u spojenim predmetima Google France i Google (C-236/08 do C-238/08, EU:C:2009:569, t. 102. i 103.) kao i iz mišljenja nezavisnog odvjetnika N. Jääskinena u predmetu L’Oréal i dr. (C-324/09, EU:C:2010:757, t. 48.).

23 Naposljetku, sud koji je uputio zahtjev ističe da je tijekom zakonodavnog postupka koji je prethodio donošenju Direktive 2015/2436 Europski parlament predložio donošenje iznimke od isključivog prava u korist svake parodijske uporabe tog žiga, međutim taj prijedlog nije prihvaćen.

24 Kao drugo, sud koji je uputio zahtjev smatra da isključivo pravo nositelja žiga nema automatski prednost pred slobodom izražavanja. Naprotiv, u skladu sa sudskom praksom Suda, primjerenu ravnotežu između prava vlasništva i slobode izražavanja, koji su iste razine, valja postići u svakom pojedinom slučaju i s obzirom na sve okolnosti slučaja. Taj se sud u tom pogledu poziva na sudsku praksu Suda u području autorskog prava.

25 Kao treće, sud koji je uputio zahtjev smatra da, iako okolnosti koje mogu biti obuhvaćene pojmom „opravdan razlog” kada je riječ o parodiji žiga još nisu definirane, Sud je u svojoj presudi od 6. veljače 2014., Leidseplein Beheer i de Vries (C-65/12, EU:C:2014:49, t. 45. i 46.), odustao od uskog tumačenja tog pojma. Taj sud ističe da je Sud naveo da se navedeni pojam također može povezati sa subjektivnim interesima treće osobe koja upotrebljava znak istovjetan ili sličan uglednom žigu, da se istim pojmom nastoji „pronaći ravnotežu između interesâ o kojima je riječ”, tako da „pozivanje treće osobe na opravdan razlog za uporabu znaka koji je sličan uglednom žigu ne može dovesti do priznanja u korist te osobe određenih prava u odnosu na registrirani žig, nego primorava nositelja uglednog žiga da trpi korištenje sličnog znaka”.

26 Osim toga, navedeni sud primjećuje da je pojam „opravdan razlog” doveo do različitih tumačenja u belgijskoj i nizozemskoj sudskoj praksi. Konkretnije, belgijski sudovi vrlo usko tumače taj pojam. Pravna teorija je, u svrhu usklađivanja, predložila različite kriterije, poput prirode ili svrhe izraženog mišljenja, značaja štete koju je nositelj pretrpio zbog izraženog mišljenja, trajanja ili učestalosti izražavanja mišljenja, opsega ugleda predmetnog žiga, postojanja povrede ugleda tog žiga bez plaćanja naknade ili pak veze, u svijesti javnosti, između nositelja navedenog žiga i izraženog mišljenja.

27 Sud koji je uputio zahtjev također primjećuje da je Sud Beneluxa u svojoj presudi od 14. listopada 2019., Moët Hennessy Champagne Service (MHCS)/Cedric Art (predmet A 2018/1/8), presudio da je „umjetnička sloboda opravdan razlog u smislu [članka 2.20. stavka 2. točke (d) Beneluške konvencije] za uporabu znaka koji je istovjetan ili sličan žigu u svrhe različite od razlikovanja proizvoda ili usluga, ako je umjetničko izražavanje izvorni rezultat postupka kreativnog oblikovanja koji nije namijenjen nanošenju štete žigu ili njegovu nositelju”. Sud koji je uputio zahtjev smatra da je, u skladu s tim vrlo širokim tumačenjem pojma „opravdan razlog”, takav razlog isključen samo ako je treća strana namjeravala naštetiti nositelju predmetnog žiga. Ta je presuda izazvala kritike u pravnoj teoriji, osobito zato što se u njoj upućuje samo na slobodu umjetničkog izražavanja, a da se pritom ne navode kriteriji na temelju kojih se može postići primjerena ravnoteža između prava vlasništva koje žig dodjeljuje svojem nositelju i slobode izražavanja treće osobe, te zato što ostaje pitanje trebaju li se na slobodu političkog izražavanja primijeniti drugi kriteriji osim takve namjere nanošenja štete.

28 U tim je okolnostima Nederlandstalige ondernemingsrechtbank Brussel (Trgovački sud na nizozemskom jeziku u Bruxellesu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Može li sloboda izražavanja, koja je zajamčena člankom 10. [EKLJP-a] te člankom 11. [Povelje], uključujući slobodu izražavanja političkih mišljenja i političke parodije, predstavljati ‚opravdan razlog' za uporabu znaka koji je istovjetan ili sličan žigu koji ima ugled u smislu članka 9. stavka 2. točke (c) [Uredbe 2017/1001] te članka 10. stavka 2. točke (c) i članka 10. stavka 6. Direktive [2015/2436]?

Ako je potrebno, koje kriterije nacionalni sud treba uzeti u obzir pri ocjeni ravnoteže između tih temeljnih prava i koju važnost treba pridati svakom pojedinom kriteriju?

Konkretno, može li nacionalni sud uzeti u obzir sljedeće kriterije i/ili postoje dodatni kriteriji:

– mjeru u kojoj je izjava komercijalne prirode ili ima komercijalni cilj;

– mjeru važnosti razloga povezanih s tržišnim natjecanjem između stranaka;

– mjeru u kojoj je izjava u općem interesu, društveno relevantna ili pokreće raspravu;

– odnos između prethodno navedenih kriterija;

– prepoznatljivost predmetnog žiga;

– opseg, intenzitet i način protupravne uporabe te stupanj širenja s obzirom na područje, trajanje i opseg, i to uzimajući u obzir i mjeru u kojoj je to povezano s izražavanjem mišljenja;

– mjeru u kojoj izjava i njezine popratne okolnosti, kao što su naziv i oglašavanje izjave, štete ugledu, razlikovnom karakteru i imidžu predmetnih žigova (‚funkcija oglašavanja');

– mjeru vlastitog izvornog doprinosa izjave i mjeru u kojoj se nastoje izbjeći zablude ili konotacije u vezi s predmetnim žigovima, odnosno dojam da postoji komercijalna ili druga povezanost između izjave i nositelja žiga (‚funkcija označavanja podrijetla'), i to uzimajući u obzir i način na koji je nositelj žiga stekao određeni imidž i ugled u području oglašavanja i komuniciranja?"

Dopuštenost zahtjeva za prethodnu odluku

29 U svojim pisanim očitovanjima društvo Inter IKEA tvrdi da je protiv presude podnijelo žalbu sudu koji je uputio ovaj zahtjev za prethodnu odluku i da je stoga sud koji je uputio zahtjev nenadležan u glavnom postupku jer je ta žalba devolutivna. U tom kontekstu, društvo Inter IKEA tvrdi, pozivajući se na rješenje od 24. ožujka 2009., Nationale Loterij (C-525/06, EU:C:2009:179, t. 10. i 11.), da, čak i ako se zahtjev za prethodnu odluku ne povuče, nije potrebno odgovoriti na postavljeno pitanje jer se zahtjev za prethodnu odluku ne može opravdati davanjem savjetodavnih mišljenja o općenitim ili hipotetskim pitanjima, nego stvarnom potrebom učinkovitog rješenja spora. Osim toga, sud koji je uputio zahtjev nije pružio sve potrebne elemente niti je posebno objasnio zašto je odgovor na prethodno pitanje koristan i objektivno nužan za glavni postupak.

30 U tom pogledu valjda podsjetiti na to da je prema ustaljenoj sudskoj praksi postupak predviđen člankom 267. UFEU-a instrument suradnje između Suda i nacionalnih sudova, zahvaljujući kojem Sud nacionalnim sudovima pruža elemente tumačenja prava Unije koji su im potrebni za rješavanje sporova koji se pred njima vode (vidjeti presudu od 1. prosinca 1965., Schwarze, 16/65, EU:C:1965:117, str. 1094.; rješenje od 26. siječnja 1990., Falciola, C-286/88, EU:C:1990:33, t. 7. i presudu od 15. travnja 2021., État belge (Elementi nastali nakon donošenja odluke o transferu), C-194/19, EU:C:2021:270, t. 21.).

31 U okviru te suradnje isključivo je na nacionalnom sudu pred kojim se vodi postupak i koji mora preuzeti odgovornost za sudsku odluku koja će biti donesena da uzimajući u obzir posebnosti predmeta ocijeni nužnost prethodne odluke za donošenje svoje presude i relevantnost pitanja koja postavlja Sudu. Posljedično, ako se postavljena pitanja odnose na tumačenje prava Unije, Sud je u načelu dužan donijeti odluku (vidjeti presude od 8. studenoga 1990., Gmurzynska-Bscher, C-231/89, EU:C:1990:386, t. 20. i od 25. veljače 2025., Alphabet i dr., C-233/23, EU:C:2025:110, t. 26. i navedenu sudsku praksu).

32 Iz toga slijedi da prethodno pitanje koje se odnosi na pravo Unije uživa presumpciju relevantnosti. Sud može odbiti odlučiti o takvom pitanju samo ako je očito da zatraženo tumačenje pravnog pravila Unije nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili predmetom spora u glavnom postupku, ako je problem hipotetski ili ako Sud ne raspolaže činjeničnim i pravnim elementima potrebnima da bi se mogao dati koristan odgovor na upućeno pitanje (presuda od 25. veljače 2025., Alphabet i dr., C-233/23, EU:C:2025:110, t. 27. i navedena sudska praksa).

33 Usto, glede suda protiv čijih se odluka može podnijeti pravni lijek u skladu s nacionalnim pravom, članku 267. UFEU-u ne protivi se to da se na odluke takvog suda, koji je Sudu uputio prethodno pitanje, primjenjuju uobičajena pravna sredstva propisana nacionalnim pravom. Međutim, u interesu jasnoće i pravne sigurnosti, Sud se mora pridržavati odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku, koja mora proizvoditi svoje učinke sve dok nije ukinuta (presude od 12. veljače 1974., Rheinmühlen-Düsseldorf, 146/73, EU:C:1974:12, t. 3. i od 16. prosinca 2008., Cartesio, C-210/06, EU:C:2008:723, t. 89.).

34 U ovom slučaju sud koji je uputio zahtjev naveo je da je žalba koju je društvo Inter IKEA podnijelo protiv presude u okviru koje je Sudu upućen ovaj zahtjev za prethodnu odluku u međuvremenu odbačena kao nedopuštena. Osim toga, taj sud nije poništio odluku kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku, smatrajući da je na Sudu da odluči o prethodnom pitanju, što društvo Inter IKEA uostalom više ne osporava.

35 Stoga se, za razliku od predmeta u kojem je doneseno rješenje od 24. ožujka 2009., Nationale Loterij (C-525/06, EU:C:2009:179, t. 8. do 11.), koji se odnosio na spor o kojem je odlučio žalbeni sud koji je preinačio odluku kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku i time preuzeo odgovornost za osiguranje poštovanja prava Unije, spor o kojem je riječ u glavnom postupku i dalje vodi pred sudom koji je uputio zahtjev i nije riješen.

36 Osim toga, iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje jasno proizlazi da se glavni postupak odnosi na pitanje zakonitosti uporabe od strane treće osobe znaka istovjetnog ili sličnog uglednim žigovima Beneluxa i Europske unije jer je ta uporaba, bez odobrenja nositelja tih žigova, oblik slobode izražavanja te treće osobe. U tom se pogledu sud koji je uputio zahtjev pita o tumačenju pojma „opravdan razlog” za uporabu znaka istovjetnog ili sličnog uglednom žigu u

smislu članka 9. stavka 2. točke (c) Uredbe 2017/1001 te članka 10. stavka 2. točke (c) i članka 10. stavka 6. Direktive 2015/2436, osobito kad je riječ o tome može li sloboda izražavanja, uključujući slobodu izražavanja političkih mišljenja i političku parodiju, biti takav opravdan razlog.

37 Štoviše, taj sud navodi točne razloge koji su ga naveli na to da postavi pitanje o tumačenju tih odredbi i da ocijeni nužnim upućivanje prethodnog pitanja Sudu.

38 U tim okolnostima proizlazi da zatraženo tumačenje navedenih odredbi ima veze sa stvarnošću i predmetom spora u glavnom postupku i da je odgovor Suda na postavljeno pitanje koristan za njegovo rješavanje.

39 Prema tome, zahtjev za prethodnu odluku je dopušten.

Prethodno pitanje

40 Valja podsjetiti na to da je, prema ustaljenoj sudskoj praksi, u okviru postupka suradnje između nacionalnih sudova i Suda predviđenog člankom 267. UFEU-a, zadaća Suda pružiti nacionalnom sudu koristan odgovor na temelju kojega će moći riješiti spor koji se pred njim vodi. U tom smislu Sud će prema potrebi preoblikovati pitanja koja su mu postavljena. Usto, Sud može uzeti u obzir pravila prava Unije na koja se nacionalni sud nije pozvao u svojem pitanju (vidjeti presude od 20. ožujka 1986., Tissier, 35/85, EU:C:1986:143, t. 9., kao i od 1. kolovoza 2025, Alace i Canpelli, C-758/24 i C-759/24, EU:C:2025:591, t. 44.).

41 U tim okolnostima valja smatrati da svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 9. stavak 2. točku (c) Uredbe 2017/1001, članak 10. stavak 2. točku (c) i članak 10. stavak 6. Direktive 2015/2436, u vezi s člankom 11. i člankom 17. stavkom 2. Povelje, tumačiti na način da, kada treća osoba upotrebljava znak istovjetan ili sličan uglednom žigu, sloboda izražavanja, uključujući slobodu izražavanja političkih mišljenja i političku parodiju, može biti „opravdan razlog” u smislu, s jedne strane, tog članka 9. stavka 2. točke (c), članka 10. stavka 2. točke (c) i, s druge strane, navedenog članka 10. stavka 6. Usto, taj se sud pita o kriterijima koje nacionalni sud mora, prema potrebi, uzeti u obzir pri ocjeni ravnoteže između predmetnih temeljnih prava i o važnosti koju treba pridati svakom od tih kriterija.

Uvodne napomene

42 Najprije valja istaknuti da žigove IKEA čine, s jedne strane, žig Europske unije, koji je uređen Uredbom 2017/1001 i, s druge strane, tri žiga Beneluxa, koji su obuhvaćeni sustavom zaštite Beneluxa, donesenim na temelju Prve direktive Vijeća 89/104/EEZ od 21. prosinca 1988. o usklađivanju zakonodavstava država članica o žigovima (SL 1989., L 40, str. 1.), koja je stavljena izvan snage Direktivom 2015/2436, kojom se utvrđuje sustav koji se trenutačno primjenjuje na te žigove.

43 Usto, iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da je u glavnom postupku nesporno da žigovi IKEA imaju ugled u smislu članka 9. stavka 2. točke (c) Uredbe 2017/1001 i članka 10. stavka 2. točke (c) i članka 10. stavka 6. Direktive 2015/2436 i da je Vrijheidsfonds upotrebljavao žigove IKEA bez odobrenja društva Inter IKEA, njihova nositelja.

44 Kao što to proizlazi iz članka 9. stavka 1. Uredbe 2017/1001 i članka 10. stavka 1. Direktive 2015/2436, registracija žiga Europske unije odnosno nacionalnog žiga svojem nositelju daje isključivo pravo nad tim žigom. To pravo omogućava nositelju žiga da kao njegov nositelj zaštiti svoje posebne interese, to jest da osigura da on može ispunjavati svoje funkcije. Stoga ostvarivanje navedenog prava treba biti ograničeno na slučajeve u kojima se upotrebom znaka od strane treće osobe nanosi šteta ili bi se mogla nanijeti šteta jednoj od funkcija žiga. Među tim funkcijama nalazi se temeljna funkcija žiga, a to je jamstvo podrijetla predmetnog proizvoda ili usluge potrošačima, kao i osobito jamstvo kvalitete tog proizvoda ili te usluge te funkcije komunikacije, ulaganja ili oglašavanja (vidjeti u tom smislu presude od 22. rujna 2011., Interflora i Interflora British Unit, C-323/09, EU:C:2011:604, t. 37. i 38. i od 6. veljače 2014., Leidseplein Beheer i de Vries, C-65/12, EU:C:2014:49, t. 30.).

45 Člankom 9. stavkom 2. točkom (c) Uredbe 2017/1001 i člankom 10. stavkom 2. točkom (c) Direktive 2015/2436 utvrđuje se opseg zaštite koja se dodjeljuje nositeljima uglednih žigova. Na temelju tih odredbi, nositelj takvog registriranog žiga ima pravo spriječiti sve treće strane da bez njegova odobrenja u trgovačkom prometu upotrebljavaju znak koji je istovjetan ili sličan tom žigu u vezi s proizvodima ili uslugama, neovisno o tome jesu li proizvodi ili usluge za koje se upotrebljavaju istovjetni, slični ili nisu slični onima za koje je navedeni nacionalni žig ili žig Europske unije registriran, ako ta uporaba bez opravdanog razloga nepošteno iskorištava razlikovni karakter ili ugled istog žiga ili šteti tom razlikovnom karakteru ili tom ugledu. Ta je zaštita isključivog prava nositelja žiga Europske unije ili nacionalnog žiga u potpunosti usklađena.

46 Suprotno tomu, člankom 10. stavkom 6. Direktive 2015/2436 državama članicama omogućava se da pod određenim uvjetima u svojem nacionalnom pravu predvide ili zadrže dodatnu zaštitu isključivog prava nositelja nacionalnog žiga. Naime, na temelju te odredbe, stavci 1., 2., 3. i 5. ne utječu ni u jednoj državi članici na odredbe koje se odnose na zaštitu uporabe znaka u druge svrhe osim uporabe za razlikovanje proizvoda ili usluga, ako uporaba tog znaka bez opravdanog razloga nepošteno iskorištava razlikovni karakter ili ugled nacionalnog žiga ili im šteti. Što se tiče žigova Beneluxa, takva je zaštita predviđena člankom 2.20. stavkom 2. točkom (d) Beneluške konvencije.

47 Stoga, za razliku od članka 10. stavka 2. točke (c) Direktive 2015/2436, članak 10. stavak 6. te direktive ne zahtijeva da treća strana upotrebljava predmetni znak u trgovačkom prometu i predviđa da treća strana upotrebljava znak u svrhe različite od razlikovanja proizvoda ili usluga. Ta se uporaba stoga može odvijati u trgovačkom prometu ili izvan njega, ali ni u kojem slučaju za proizvode ili usluge i stoga ne kao žig.

48 U ovom slučaju, na temelju odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku ne može se utvrditi je li Vrijheidsfonds upotrebljavao žigove IKEA u trgovačkom prometu i za proizvode ili usluge, što bi bilo obuhvaćeno člankom 9. stavkom 2. točkom (c) Uredbe 2017/1001 i člankom 10. stavkom 2. točkom (c) Direktive 2015/2436, ili je ta uporaba izvršena u svrhe različite od razlikovanja proizvoda ili usluga, u kojem bi slučaju uporaba bila obuhvaćena tim člankom 10. stavkom 6. Konkretnije, ta odluka ne sadržava u tom pogledu ni elemente analize ni zaključke. Čini se da činjenica da sud koji je uputio zahtjev traži tumačenje svih tih odredbi upućuje na to da taj sud još nije utvrdio o kojem je od tih dvaju slučajeva riječ u glavnom postupku ili da je sklon smatrati da u tom sporu može istodobno biti riječ o obama slučajevima.

49 Iako je na sudu koji je uputio zahtjev da provede nužne ocjene, uzimajući u obzir okolnost da je te žigove u okviru političke kampanje upotrebljavala neprofitna udruga koja je vodila tu kampanju u ime i za račun političke stranke, Sud mu može, kako bi tom sudu dao koristan odgovor, dati elemente koji se odnose na tumačenje prava Unije na temelju kojih će navedeni sud moći provesti te ocjene.

50 U tom pogledu, prema ustaljenoj sudskoj praksi, uporaba znaka istovjetnog ili sličnog žigu Europske unije odvija se „u trgovačkom prometu” ako se događa u kontekstu gospodarske aktivnosti čiji je cilj gospodarski probitak, a ne u privatnoj domeni (vidjeti u tom smislu presude od 12. studenoga 2002., Arsenal Football Club, C-206/01, EU:C:2002:651, t. 40. i od 25. siječnja 2024., Audi (Nosač amblema na rešetki hladnjaka), C-334/22, EU:C:2024:76, t. 34.).

51 Osim toga, izraz „u odnosu na proizvode ili usluge” odnosi se, načelno, na proizvode ili usluge treće strane koja upotrebljava znak istovjetan ili sličan uglednom žigu. Prema potrebi, on se također može odnositi na proizvode ili usluge druge osobe za čiji račun treća strana djeluje (vidjeti u tom smislu presude od 11. travnja 2019., ÖKO-Test Verlag, C-690/17, EU:C:2019:317, t. 29. i navedenu sudsku praksu i od 30. travnja 2020., A (Povreda žiga uvozom kugličnih ležajeva), C-772/18, EU:C:2020:341, t. 27. i navedenu sudsku praksu). Usto, u članku 9. stavku 3. Uredbe 2017/1001 i članku 10. stavku 3. Direktive 2015/2436 netaksativno se nabrajaju vrste uporabe koje nositelj može zabraniti na temelju stavka 1. tih članaka.

52 U ovom slučaju Vrijheidsfonds je neprofitna udruga i iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje ne proizlazi da ta udruga obavlja gospodarsku djelatnost, što ipak treba provjeriti sud koji je uputio zahtjev. U tom pogledu valja podsjetiti na to da je to što neprofitna udruga upotrebljava žig dio trgovačkog prometa, ali pod uvjetom da ona djeluje kao gospodarski subjekt (vidjeti u tom smislu presude od 9. prosinca 2008., Verein Radetzky-Orden, C-442/07, EU:C:2008:696, t. 16. do 19. i od 12. srpnja 2011., L’Oréal i dr., C-324/09, EU:C:2011:474, t. 54.). U svojim je pisanim očitovanjima Vrijheidsfonds istaknuo da, iako je predmetna uporaba bila dio gospodarske sfere, njome se nije htjela ostvariti ekonomska korist, nego je njezin cilj bio započeti političku raspravu, pri čemu to nije bilo povezano s prodajom proizvoda ili usluga. Na raspravi, u odgovoru na pitanja Suda, Vrijheidsfonds je međutim naveo da ta uporaba nije učinjena u privatne, nego u poslovne svrhe, s obzirom na to da je cilj koji se želi postići bio stjecanje ekonomske koristi.

53 Što se tiče pitanja je li Vrijheidsfonds upotrebljavao žigove IKEA za proizvode ili usluge, nesporno je da je cilj te uporabe bio promicanje političkog programa. Kao što je to nezavisni odvjetnik u biti istaknuo u točkama 74. do 76. svojeg mišljenja, iako takav program sam po sebi nije ni proizvod ni usluga, može se smatrati da su određene uporabe žiga u vezi s organizacijom političkih sastanaka ili pak promidžbom takvog programa, poput njegova isticanja na promidžbenim materijalima ili uporabe u promidžbenim internetskim sadržajima, izvršene u pogledu proizvoda ili usluga. Na sudu koji je uputio zahtjev je da utvrdi je li to bio slučaj u ovom predmetu.

54 U slučaju da taj sud utvrdi da Vrijheidsfonds nije upotrebljavao žigove IKEA o kojima je riječ u glavnom postupku u trgovačkom prometu i za proizvode ili usluge, on bi trebao ispitati tu uporabu samo u pogledu žigova Beneluxa s obzirom na odredbe Beneluške konvencije kojima se provodi članak 10. stavak 6. Direktive 2015/2436.

55 Suprotno tomu, ako navedeni sud zaključi da je Vrijheidsfonds žigove IKEA o kojima je riječ u glavnom postupku upotrebljavao ili ih upotrebljava u trgovačkom prometu za proizvode ili usluge, tu bi uporabu trebalo ispitati s obzirom na članak 9. stavak 2. točku (c) Uredbe 2017/1001 i odredbe Beneluške konvencije kojima je prenesen članak 10. stavak 2. točka (c) Direktive 2015/2436.

Članak 9. stavak 2. točka (c) Uredbe 2017/1001 i članak 10. stavak 2. točka (c) Direktive 2015/2436

56 Kada treća osoba u trgovačkom prometu za proizvode ili usluge upotrebljava znak sličan ili istovjetan uglednom žigu, na nacionalnom je sudu da ispita je li ta uporaba omogućila nepošteno iskorištavanje razlikovnog karaktera ili ugleda tog žiga ili je nanijela štetu tom razlikovnom karakteru ili tom ugledu, u smislu članka 9. stavka 2. točke (c) Uredbe 2017/1001 i članka 10. stavka 2. točke (c) Direktive 2015/2436, ili postoji ozbiljna opasnost da bi u budućnosti moglo doći do barem jedne od tih povreda, pri čemu je teret dokazivanja u tom pogledu na nositelju navedenog uglednog žiga (vidjeti u tom smislu presudu od 27. studenoga 2008., Intel Corporation, C-252/07, EU:C:2008:655, t. 39.).

57 U tom pogledu, Sud je presudio da šteta nanesena razlikovnom karakteru uglednog žiga (slabljenje ili erozija ili zamućenje) nastaje kada se oslabljuje sposobnost tog žiga da označava proizvode ili usluge za koje je registriran, dok šteta ugledu žiga (narušavanje ili umanjivanje) nastaje kada proizvode ili usluge za koje treća osoba upotrebljava istovjetan ili sličan znak javnost može poimati na takav način da je privlačna snaga žiga smanjena (vidjeti u tom smislu presudu od 22. rujna 2011., Interflora i Interflora British Unit, C-323/09, EU:C:2011:604, t. 73. i navedena sudska praksa).

58 Kad je riječ o pojmu „nepošteno iskorištavanje razlikovnog karaktera ili ugleda žiga” (parazitizam ili *free-riding*), on obuhvaća slučaj u kojem se treća osoba uporabom tog žiga pokušava ubaciti u njegovo područje djelovanja kako bi se okoristila snagom njegove privlačnosti, njegovim ugledom i prestižem, i kako bi, bez plaćanja financijske naknade, iskoristila poslovni napor koji je nositelj žiga uložio kako bi stvorio i održao njegov imidž. Ta se korist ne odnosi na štetu koju je pretrpio žig, nego na korist koju je treća strana ostvarila uporabom znaka koji mu je istovjetan ili sličan. Stoga se uporaba istovjetnog ili sličnog znaka može smatrati nepoštenom, čak i ako ne šteti ugledu navedenog žiga ili, općenitije, njegovu nositelju (vidjeti u tom smislu presude od 18. lipnja 2009., L’Oréal i dr., C-487/07, EU:C:2009:378, t. 41., 43. i 50. i od 22. rujna 2011., Interflora i Interflora British Unit, C-323/09, EU:C:2011:604, t. 74.).

59 Ako je nositelj uglednog žiga dokazao postojanje takve stvarne i trenutačne štete tom žigu ili, ako to nije moguće, ozbiljne opasnosti od nastanka takve štete u budućnosti, na trećoj je osobi koja je upotrijebila znak istovjetan ili sličan uglednom žigu da dokaže da za tu uporabu postoji opravdan razlog u smislu članka 9. stavka 2. točke (c) Uredbe 2017/1001 ili članka 10. stavka 2. točke (c) Direktive 2015/2436 (vidjeti u tom smislu presudu od 27. studenoga 2008., Intel Corporation, C-252/07, EU:C:2008:655, t. 39.).

Pojam „opravdan razlog”

60 Budući da sud koji je uputio zahtjev pita mogu li se članak 9. stavak 2. točka (c) Uredbe 2017/1001 i članak 10. stavak 2. točka (c) Direktive 2015/2436, u vezi s člankom 11. i člankom 17. stavkom 2. Povelje, tumačiti na način da sloboda izražavanja može biti takav opravdan razlog, valja istaknuti

da akti prava Unije u području žigova ne definiraju pojam „opravdan razlog” i da stoga taj pojam treba tumačiti s obzirom na opću strukturu i ciljeve sustava kojeg je dio (vidjeti u tom smislu presudu od 6. veljače 2014., Leidseplein Beheer i de Vries, C-65/12, EU:C:2014:49, t. 27. i 28.).

61 U tom pogledu valja podsjetiti na to da su prava nositelja žiga zaštićena člankom 17. Povelje kojim se jamči pravo vlasništva i u čijem se stavku 2. spominje intelektualno vlasništvo. Usto, radi tumačenja tog članka 17., valja razmatrati sudsku praksu Europskog suda za ljudska prava koja se odnosi na članak 1. Protokola br. 1 EKLJP-u, a koja se bavi zaštitom prava vlasništva kao minimalnom razinom zaštite (vidjeti u tom smislu presudu od 21. svibnja 2019., Komisija/Mađarska (Plodouživanja na poljoprivrednim zemljištima), C-235/17, EU:C:2019:432, t. 72. i navedenu sudsku praksu). Europski sud za ljudska prava već je presudio da ta zaštita vrijedi i za prava intelektualnog vlasništva, uključujući žigove (ESLJP, 11. siječnja 2007., Anheuser-Busch Inc. protiv Portugala, CE:ECHR:2007:0111JUD007304901, t. 72.).

62 Međutim, pravo intelektualnog vlasništva, utvrđeno u članku 17. stavku 2. Povelje, nije apsolutno, nego ga treba odvagivati u odnosu s drugim temeljnim pravima, među kojima je osobito sloboda izražavanja, zajamčena člankom 11. stavkom 1. Povelje (presuda od 14. travnja 2026., Pelham (Pojam „pastis”), C-590/23, EU:C:2026:290, t. 46. i navedena sudska praksa).

63 Stoga, iako registracija žiga, neovisno o tome je li riječ o žigu Europske unije ili nacionalnom žigu, njegovu nositelju daje isključivo pravo na taj žig, to isključivo pravo nije apsolutno, s obzirom na to da je zakonodavac Unije, naprotiv, precizno odredio doseg tog prava (vidjeti u tom smislu presudu od 11. travnja 2019., ÖKO-Test Verlag, C-690/17, EU:C:2019:317, t. 39.).

64 Naime, cilj je i Direktive 2017/1001 i Uredbe 2015/2436 općenito dovesti u ravnotežu, s jedne strane, interese nositelja žiga da očuva funkcije žiga te, s druge strane, interese drugih gospodarskih subjekata da imaju znakove kojima mogu označiti svoje proizvode i usluge (vidjeti u tom smislu presudu od 6. veljače 2014., Leidseplein Beheer i de Vries, C-65/12, EU:C:2014:49, t. 41.).

65 Otuda slijedi da zaštita prava koju nositelj žiga izvodi iz te uredbe ili te direktive nije bezuvjetna, s obzirom na to da je ta zaštita, kako bi se dovelo u ravnotežu te interese, osobito ograničena na slučajeve u kojima se nositelj pokaže dovoljno pažljivim te se usprotivi uporabi znakova od strane drugih subjekata koji bi mogli nanijeti štetu njegovom žigu (vidjeti u tom smislu presudu od 6. veljače 2014., Leidseplein Beheer i de Vries, C-65/12, EU:C:2014:49, t. 42.).

66 Interesi trećega da u trgovačkom prometu koristi znak koji je istovjetan ili sličan uglednom žigu uzimaju se u obzir, osobito davanjem mogućnosti da se korisnik tog znaka poziva na „opravdan razlog” (vidjeti u tom smislu presudu od 6. veljače 2014., Leidseplein Beheer i de Vries, C-65/12, EU:C:2014:49, t. 43.), što je izraz općeg cilja navedenog u točki 64. ove presude (vidjeti u tom smislu presudu od 30. svibnja 2018., Tsujimoto/EUIPO, C-85/16 P i C-86/16 P, EU:C:2018:349, t. 90.).

67 Iz toga proizlazi da pojam „opravdan razlog” u smislu članka 9. stavka 2. točke (c) Uredbe 2017/1001 i članka 10. stavka 2. točke (c) Direktive 2015/2436 ne obuhvaća samo objektivno važne razloge, nego se može vezati i uz subjektivne interese trećega koji se koristi znakom istovjetnim ili sličnim uglednom žigu (presuda od 6. veljače 2014., Leidseplein Beheer i de Vries, C-65/12, EU:C:2014:49, t. 45.).

68 Konkretnije, kad je riječ o pitanju može li sloboda izražavanja, zajamčena člankom 11. stavkom 1. Povelje, biti obuhvaćena pojmom „opravdan razlog” u smislu članka 9. stavka 2. točke (c) Uredbe 2017/1001 i članka 10. stavka 2. točke (c) Direktive 2015/2436, valja utvrditi da ni ta uredba ni ta direktiva ne sadržavaju pojašnjenja u tom pogledu.

69 Međutim, i u uvodnoj izjavi 21. Uredbe 2017/1001 i u uvodnoj izjavi 27. Direktive 2015/2436 naglašava se potreba primjene te uredbe i te direktive na način da se osigura puno poštovanje temeljnih prava i sloboda, a osobito slobode izražavanja (vidjeti u tom smislu presudu od 27. veljače 2020., Constantin Film Produktion/EUIPO, C-240/18 P, EU:C:2020:118, t. 56.).

70 U tim okolnostima valja smatrati da se prava nositelja žiga, zaštićena člankom 17. stavkom 2. Povelje, osobito isključivo pravo nositelja na njegovu uglednom žigu, mogu ograničiti potrebom zaštite slobode izražavanja treće osobe, utvrđene u članku 11. Povelje. Stoga ta sloboda načelno može biti opravdan razlog u smislu članka 9. stavka 2. točke (c) Uredbe 2017/1001 i članka 10. stavka 2. točke (c) Direktive 2015/2436.

71 Prema članku 52. stavku 3. Povelje, u onoj mjeri u kojoj ona sadržava prava koja odgovaraju pravima zajamčenima EKLJP-om, značenje i opseg primjene tih prava jednaki su onima iz EKLJP-a. Ta odredba ne sprječava međutim pravo Unije da pruži širu zaštitu. Iz toga slijedi da Sud prilikom tumačenja članka 11. Povelje mora kao minimalni prag zaštite uzeti u obzir odgovarajuća prava zajamčena člankom 10. EKLJP-a, kako ih tumači Europski sud za ljudska prava (presuda od 4. listopada 2024., Real Madrid Club de Fútbol, C-633/22, EU:C:2024:843, t. 52. i navedena sudska praksa).

72 U skladu s člankom 11. stavkom 1. Povelje svatko ima pravo na slobodu izražavanja što uključuje slobodu mišljenja te primanja i širenja informacija i ideja bez miješanja tijela javne vlasti i bez obzira na granice.

73 Taj članak 11. stavak 1., u dijelu u kojem se odnosi na „svakoga”, primjenjuje se i na pravne osobe i društva čija je svrha ostvarivanje dobiti i koja obavljaju gospodarske djelatnosti (vidjeti u tom smislu presudu ESLJP-a od 8. srpnja 2025., Google LLC i dr. protiv Rusije, CE:ECHR:2025:0708JUD003702722, t. 63.).

74 Navedeni članak 11. stavak 1. jamči, među ostalim, razmjenu svih kulturnih, političkih i društvenih stavova i mišljenja neophodnu u demokratskom društvu (vidjeti u tom smislu presudu ESLJP-a od 22. listopada 2007., Lindon, Otchakovsky-Laurens i July protiv Francuske, CE:ECHR:2007:1022JUD002127902, t. 47.). Sloboda izražavanja ne vrijedi samo za „informacije” ili „ideje” koje su pozitivno prihvaćene ili se smatraju neuvredljivima ili pak izazivaju ravnodušnost, nego i za one koje su uvredljive, šokantne ili potresne. To su zahtjevi pluralizma, tolerancije i otvorenog duha, bez kojih nema „demokratskog društva” (presuda ESLJP-a od 8. srpnja 1986., Lingens protiv Austrije, CE:ECHR:1986:0708JUD000981582, t. 41.).

75 Međutim, iako su prava i slobode iz članka 11. Povelje jedan od ključnih temelja demokratskog i pluralističkog društva, i time dio vrijednosti na kojima se, u skladu s člankom 2. UEU-a, temelji Unija, oni ipak nisu apsolutna prava. Naime, kao što to proizlazi iz članka 52. stavka 1. Povelje, ona priznaje ograničenja pri ostvarivanju tih prava i sloboda samo ako su ograničenja predviđena zakonom, ako poštuju bit tih prava i sloboda te ako su, uz poštovanje načela proporcionalnosti, nužna i zaista odgovaraju ciljevima od općeg interesa koje priznaje Unija ili potrebi zaštite prava i sloboda drugih osoba. U tom pogledu, Sud je već presudio da zadiranja u prava i slobode

zajamčene tim člankom 11. stoga treba ograničiti na ono što je strogo nužno (vidjeti u tom smislu presudu od 4. listopada 2024., Real Madrid Club de Fútbol, C-633/22, EU:C:2024:843, t. 47. do 49.).

76 Usto, kao što to proizlazi iz Objašnjenja koja se odnose na Povelju u pogledu njezina članka 11., koja valja uzeti u obzir prilikom tumačenja tog članka 11., ograničenja prava na slobodu izražavanja ne smiju premašivati ona predviđena člankom 10. stavkom 2. EKLJP-a, koji odgovara navedenom članku 11. Povelje (presuda od 26. veljače 2026., Komisija/Mađarska (Pravo pružanja medijskih usluga na radijskoj frekvenciji), C-92/23, EU:C:2026:108, t. 361.).

77 U tom pogledu valja podsjetiti na to da se pojmom „opravdan razlog” u smislu članka 9. stavka 2. točke (c) Uredbe 2017/1001 i članka 10. stavka 2. točke (c) Direktive 2015/2436 nastoji postići ravnoteža između prava i interesa o kojima je riječ uzimajući u obzir, u posebnom kontekstu tih odredbi i s obzirom na proširenu zaštitu koju uživa ugledni žig, ne samo prava i interese nositelja tog žiga nego i ona treće osobe koja upotrebljava znak istovjetan ili sličan tom žigu (vidjeti u tom smislu presudu od 6. veljače 2014., Leidseplein Beheer i de Vries, C-65/12, EU:C:2014:49, t. 46.).

78 U tom kontekstu, kao što je to nezavisni odvjetnik u biti istaknuo u točki 107. svojeg mišljenja, puko pozivanje treće osobe, koja tako upotrebljava znak, na njezino pravo na slobodu izražavanja, nije dovoljno da bi se utvrdio opravdan razlog u smislu članka 9. stavka 2. točke (c) Uredbe 2017/1001 i članka 10. stavka 2. točke (c) Direktive 2015/2436. Naime, kad bi to bio slučaj, to bi ugrozilo koristan učinak tih odredbi, a pojmu „opravdan razlog” oduzeo bi se njegov smisao jer bi treća osoba mogla opravdati svaku uporabu znaka istovjetnog ili sličnog uglednom žigu pozivanjem na svoju slobodu izražavanja, protivno potrebi da se osigura primjerena ravnoteža koja se nastoji uspostaviti navedenim odredbama.

79 Prema tome, treća osoba koja upotrebljava znak istovjetan ili sličan uglednom žigu mora iznijeti konkretne razloge te uporabe povezane s ostvarivanjem svoje slobode izražavanja i dokazati da ti razlozi prevaguju nad pravima i interesima nositelja tog žiga.

Odvagivanje prava i interesa nositelja uglednog žiga i treće osobe koja upotrebljava znak istovjetan ili sličan tom žigu

80 Nacionalni sud, kako bi utvrdio postoji li za to što treća osoba upotrebljava znak istovjetan ili sličan uglednom žigu opravdani razlog, treba odvagnuti, s jedne strane, pravo vlasništva nositelja tog žiga i njegove interese, osobito s obzirom na funkcije navedenog žiga koje treba sačuvati, to jest njegovu temeljnu funkciju kao i njegove druge funkcije navedene u točki 44. ove presude, i, s druge strane, pravo na slobodu izražavanja na koje se poziva treća osoba i interese potonje da upotrebljava znak istovjetan ili sličan navedenom žigu, s obzirom na to da nijedno od tih dvaju prava nije apsolutno.

81 Prilikom tog odvagivanja nacionalni sud mora uzeti u obzir sve relevantne okolnosti konkretnog slučaja.

82 U tom pogledu, iz ustaljene sudske prakse Europskog suda za ljudska prava proizlazi da je pri odvagivanju suprotstavljenih temeljnih prava utvrđenih EKLJP-om ključno pitanje o kojem treba odlučiti ono koju relativnu težinu treba pripisati, s obzirom na posebne okolnosti predmeta, svakom od tih dvaju prava, koja načelno treba jednako poštovati. Takvo odvagivanje zahtijeva ocjenu usporedne važnosti tih prava u njihovim konkretnim aspektima, nužnosti ograničavanja

ili zaštite svakog od njih i proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi postići (vidjeti u tom smislu presudu ESLJP-a od 15. listopada 2015., Perinçek protiv Švicarske, CE:ECHR:2015:1015JUD002751008, t. 228.).

83 Pri analizi posebnih okolnosti glavnog postupka, nacionalni sud mora uzeti u obzir, kao prvo, namjeru treće osobe koja upotrebljava znak istovjetan ili sličan uglednom žigu.

84 U tom pogledu, nacionalni sud mora osobito provjeriti da se treća osoba pri uporabi nije vodila namjerom da nanese štetu uglednom žigu ili njegovu razlikovnom karakteru ili jedinim ciljem da nepošteno iskoristi ugledni žig. Naime, kao što je to nezavisni odvjetnik u biti istaknuo u točki 116. svojeg mišljenja, opravdan razlog ne može biti namjera treće osobe da postigne rezultat koji se člankom 9. stavkom 2. točkom (c) Uredbe 2017/1001 i člankom 10. stavkom 2. točkom (c) Direktive 2015/2436 nastoji zabraniti, a to je nepošteno iskoristiti razlikovni karakter ili ugled žiga ili im nanijeti štetu.

85 Usto, nacionalni sud mora utvrditi je li, općenito, treća osoba znak koji je istovjetan ili sličan uglednom žigu upotrebljavala u dobroj vjeri. Naime, uporaba u zloj vjeri ne može ulaziti u sferu zdravog i poštenog tržišnog natjecanja niti se može kvalificirati kao „opravdana”.

86 Iz toga slijedi da cilj treće osobe koja se poziva na svoje pravo na slobodu izražavanja kako bi opravdala tu uporabu znaka koji je istovjetan ili sličan uglednom žigu mora biti ostvarivanje tog prava u dobroj vjeri. To je osobito slučaj kada je svrha navedene uporabe prenijeti ideju ili mišljenje koje je povezano s uglednim žigom kao takvim, nositeljem tog žiga, njegovim poslovnim praksama, njegovim proizvodima ili uslugama ili kada je svrha te uporabe pokrenuti ili potaknuti raspravu u općem interesu ili pak kada je ona iz drugih razloga, kao što je jezično značenje elementa navedenog žiga ili činjenica da je on postao javna kulturna referenca ili dio svakodnevnog jezika, nužna za ostvarivanje te slobode u određenom kontekstu.

87 Kao drugo, prilikom odvagivanja prava vlasništva i slobode izražavanja, nacionalni sud mora, s jedne strane, uzeti u obzir pridonosi li uporaba predmetnog žiga raspravi u općem interesu. U tom pogledu države članice raspolažu širokom marginom prosudbe kada uređuju slobodu izražavanja u području trgovine, pri čemu opseg te slobode treba relativizirati kada nije riječ o strogo „komercijalnom” izrazu pojedinca, nego o njegovu sudjelovanju u raspravi koja se tiče općeg interesa (vidjeti u tom smislu presudu ESLJP-a od 10. siječnja 2013., Ashby Donald i dr. protiv Francuske, CE:ECHR:2013:0110JUD003676908, t. 39.). Naime, iznimke koje se primjenjuju na slobodu izražavanja treba tumačiti usko, a članak 11. Povelje ne ostavlja mnogo prostora za ograničenja slobode izražavanja u političkom diskursu i pitanjima od općeg interesa (vidjeti u tom smislu presudu od 4. listopada 2024., Real Madrid Club de Fútbol, C-633/22, EU:C:2024:843, t. 53. i navedenu sudsku praksu).

88 Usto, u svojoj sudskoj praksi koja se odnosi na područje govora i političkog diskursa, Europski sud za ljudska prava također posvećuje pozornost obliku izražavanja i njegovoj eventualnoj satiričnoj prirodi, naglašavajući da je satira oblik umjetničkog izražavanja i društvenog komentara čiji je cilj pretjerivanjem i izvrtanjem stvarnosti koji je obilježavaju prirodno izazvati i uzdrmati te da s posebnom pažnjom treba ispitati svako zadiranje u pravo umjetnika ili bilo koje druge osobe da se na taj način izražava (ESLJP, 14. ožujka 2013., Eon protiv Francuske, CE:ECHR:2013:0314JUD002611810, t. 60.), pri čemu je parodija jedan od oblika satire.

89 S druge strane, prilikom odvagivanja prava i interesa o kojima je riječ, nacionalni sud mora uzeti u obzir posljedice koje činjenica da treća osoba upotrebljava znak istovjetan ili sličan uglednom žigu može imati na njegova nositelja ili samu bit isključivog prava koje proizlazi iz registracije tog žiga, kako bi ocijenio je li ta uporaba proporcionalna u odnosu na ozbiljnost zadiranja u prava i interese nositelja koje iz toga proizlazi.

90 U tom kontekstu valja podsjetiti na to da pozivanje treće osobe na opravdan razlog za uporabu znaka koji je istovjetan ili sličan uglednom žigu ne dovodi do priznanja određenih prava u korist te osobe u odnosu na registrirani žig, nego primorava nositelja uglednog žiga da trpi uporabu sličnog znaka (vidjeti u tom smislu presudu od 30. svibnja 2018., Tsujimoto/EUIPO, C-85/16 P i C-86/16 P, EU:C:2018:349, t. 91. i navedenu sudsku praksu). Stoga u situaciji u kojoj treća osoba uspije dokazati da ima opravdan razlog za uporabu znaka istovjetnog ili sličnog uglednom žigu, nositelj tog žiga mora prihvatiti tu uporabu i tako tolerirati određenu štetu koja proizlazi iz barem jedne od povreda predviđenih člankom 9. stavkom 2. točkom (c) Uredbe 2017/1001 i člankom 10. stavkom 2. točkom (c) Direktive 2015/2436.

91 Međutim, od tog se nositelja ne može zahtijevati da tolerira uporabu koja bi mu mogla prouzročiti neproporcionalnu štetu, to jest koja bi mogla ugroziti samu bit isključivog prava koje proizlazi iz registracije tog žiga.

92 U okviru ocjene koju nacionalni sud tako mora provesti osobito su relevantni kriteriji intenzitet kojim treća osoba upotrebljava znak istovjetan ili sličan uglednom žigu, opseg te uporabe i načini koji su u tu svrhu odabrani, intenzitet ugleda tog žiga kao i stupanj sličnosti tog znaka i navedenog žiga.

93 Usto, relevantan je kriterij i činjenica da to što treća osoba upotrebljava znak istovjetan ili sličan uglednom žigu može stvoriti dojam da se nositelj tog žiga slaže s prenesenom političkom porukom ili političkim idejama koje se promiču, to jest na neki način ih podržava, iako su vrijednosti koje taj nositelj zagovara neutralne u odnosu na bilo koju političku stranku ili su nespojive s tom političkom porukom.

94 U ovom slučaju valja istaknuti da iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da je verbalni element žigova IKEA akronim koji je njihov nositelj osmislio na temelju vlastitih imena. Stoga nije riječ o verbalnom elementu koji ima semantičko značenje kojim bi se mogla opravdati potreba da ga treća osoba u trgovačkom prometu upotrebljava za proizvode ili usluge. Usto, ti žigovi nisu postali javna kulturna referenca niti dio svakodnevnog govora.

95 Iz te odluke također proizlazi da Vrijheidsfonds nije upotrebljavao ugledne žigove IKEA kako bi pokrenuo ili potaknuo raspravu o nositelju tih žigova ili njegovim proizvodima ili uslugama, što treba provjeriti sud koji je uputio zahtjev.

96 Međutim, valja utvrditi da je Vrijheidsfonds upotrebljavao ugledne žigove IKEA u kontekstu rasprave o politici azila i useljavanja. Usto, iz teksta prethodnog pitanja proizlazi da se čini da sud koji je uputio zahtjev smatra da je ta uporaba oblik „političke parodije”. Međutim, čak i ako se rasprava o politici azila i useljavanja može smatrati raspravom u općem interesu, ta rasprava, pod uvjetom da to provjeri sud koji je uputio zahtjev, nema nikakve veze s uglednim žigovima IKEA kao takvima, s obzirom na to da se uporabom tih žigova u okviru navedene rasprave samo nepošteno iskorištavaju navedeni žigovi.

97 U svakom slučaju, valja istaknuti da iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da je Vrijheidsfonds upotrebljavao znakove koji su vrlo slični ili čak istovjetni žigovima IKEA. Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, Vrijheidsfonds je upotrebljavao više vizualnih elemenata koji jasno aludiraju na žigove IKEA, koristeći tipografiju i skup boja slične onima koji se upotrebljavaju za polufigurativni žig Beneluxa društva Inter IKEA. On stoga nije samo upotrijebio verbalni element tog žiga.

98 Usto, iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku također proizlazi da Vrijheidsfonds nije upotrijebio taj znak samo jednom na konferenciji za medije, nego je bila riječ o opetovanoj uporabi i širenju te uporabe i na internetu, čime se doprlo do potencijalno neograničene javnosti. Sud koji je uputio zahtjev treba provjeriti je li se zbog toga u svijesti javnosti mogla lakše uspostaviti veza, u širem smislu, između znaka koji je upotrijebio Vrijheidsfonds i žigova IKEA.

99 U tom kontekstu također valja istaknuti da je društvo Inter IKEA na raspravi tvrdilo da je debata o politici azila i useljavanja koja je dovela do Vrijheidsfondsove uporabe protivna njegovoj političkoj neutralnosti. Kao što je to istaknuto u točki 12. ove presude, iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da je točno da je govornik na konferenciji za medije naveo da taj plan nije označavao „Ingvar Kamprad Elmtaryd i Agunnaryd [što je] pravo značenje akronima IKEA”. Međutim, pod uvjetom da to provjeri sud koji je uputio zahtjev, ne može se isključiti da bi ta uporaba mogla kod relevantne javnosti na koju su usmjereni žigovi IKEA stvoriti dojam da se njihov nositelj slaže s prenesenom političkom porukom ili idejama koje se promiču, ili da ih na neki način podržava.

100 Stoga valja utvrditi da je u ovom slučaju riječ o uporabi znakova vrlo sličnih ili čak istovjetnih žigovima IKEA koja zbog svojeg intenziteta, opsega i odabranih načina može nanijeti znatnu štetu ugledu tih žigova i interesima njihova nositelja.

101 U tim okolnostima, uporaba žigova IKEA o kojima je riječ u glavnom postupku, koju je Vrijheidsfonds izvršio s jedinim ciljem iskorištavanja ugleda tih žigova kako bi ojačao svoju političku poruku i povećao njezino širenje, nema prednost pred pravima i interesima nositelja tih žigova te se stoga ne može kvalificirati kao opravdan razlog u smislu članka 9. stavka 2. točke (c) Uredbe 2017/1001 i članka 10. stavka 2. točke (c) Direktive 2015/2436, što je ipak na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri s obzirom na sve relevantne okolnosti slučaja, osobito one iz točaka 83. do 99. ove presude.

Članak 10. stavak 6. Direktive 2015/2436

102 Kao što je to istaknuto u točki 54. ove presude, u slučaju da sud koji je uputio zahtjev utvrdi da Vrijheidsfonds nije upotrebljavao žigove IKEA o kojima je riječ u glavnom postupku u trgovačkom prometu i za proizvode ili usluge, on će morati ispitati tu uporabu samo u pogledu žigova Beneluxa s obzirom na nacionalne odredbe kojima se provodi taj članak 10. stavak 6., odnosno članak 2.20. stavak 2. točka (d) Beneluške konvencije.

103 U tom pogledu valja podsjetiti na to da je mogućnost država članica iz članka 10. stavka 6. Direktive 2015/2436 da u svojem nacionalnom pravu predvide ili zadrže odredbe o dodatnoj zaštiti nacionalnih uglednih žigova od uporabe od strane trećih osoba u svrhe različite od razlikovanja proizvoda ili usluga uvjetovana time da se uporabom bez opravdanog razloga nepošteno iskorištava razlikovni karakter ili ugled nacionalnog žiga ili im se nanosi šteta.

104 Budući da je mogućnost takve zaštite, predviđena člankom 10. stavkom 6. Direktive 2015/2436, stoga uvjetovana pojmovima koji se također nalaze u članku 10. stavku 2. točki (c) te direktive, kao što je, među ostalim, pojam „opravdan razlog”, te pojmove treba tumačiti na isti način. Stoga je sudu koji je uputio zahtjev potrebno pojasniti doseg istog članka 10. stavka 6.

105 U tom pogledu, osobito iz točke 80. ove presude proizlazi da, kako bi ocijenio postojanje opravdanog razloga u smislu članka 10. stavka 6. Direktive 2015/2436, kada treća osoba upotrebljava znak istovjetan ili sličan uglednom žigu radi promicanja političkih mišljenja, nacionalni sud mora odvagnuti dva temeljna prava, to jest pravo intelektualnog vlasništva nositelja tog uglednog žiga i pravo na slobodu izražavanja te treće osobe.

106 Prilikom tog odvagivanja nacionalni sud mora uzeti u obzir sve relevantne okolnosti konkretnog slučaja, među kojima su i one iz točaka 83. do 93. ove presude.

107 Nacionalni sud mora osobito uzeti u obzir činjenicu da ostvarivanje slobode izražavanja koja se temelji na tome da treća osoba upotrebljava znak izvan trgovačkog područja, u skladu sa sudskom praksom Europskog suda za ljudska prava, može uživati širu zaštitu od one koja se odnosi na strogo „komercijalni” izraz (vidjeti u tom smislu presudu ESLJP-a od 10. siječnja 2013., Ashby Donald i dr. protiv Francuske, CE:ECHR:2013:0110JUD003676908, t. 39.), poput one u okviru članka 10. stavka 2. točke (c) Direktive 2015/2436 ili članka 9. stavka 2. točke (c) Uredbe 2017/1001.

108 Stoga, načelno, rezultat navedenog odvagivanja ne mora nužno biti isti kao rezultat odmjeravanja provedenog u okviru potonjih odredbi.

109 Međutim, u ovom slučaju, uzimajući u obzir okolnosti istaknute u točkama 94. do 100. ove presude, činjenica da se uporaba, ispitana u okviru članka 10. stavka 6. Direktive 2015/2436, provodi u svrhe koje nisu razlikovanje proizvoda ili usluga ne može utjecati na razmatranje iz točke 107. te presude, što ipak treba provjeriti sud koji je uputio zahtjev.

110 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje valja odgovoriti tako da članak 9. stavak 2. točku (c) Uredbe 2017/1001, članak 10. stavak 2. točku (c) i članak 10. stavak 6. Direktive 2015/2436, u vezi s člankom 11. i člankom 17. stavkom 2. Povelje treba tumačiti na način da, kada treća osoba upotrebljava znak istovjetan ili sličan uglednom žigu, sloboda izražavanja te treće osobe, uključujući slobodu izražavanja političkih mišljenja i političku parodiju, može biti opravdan razlog u smislu tih odredbi, pod uvjetom da ta sloboda, u okviru odvagivanja predmetnih prava, ima prednost pred isključivim pravom nositelja tog žiga. Prilikom tog odvagivanja, čiji rezultat ne mora nužno biti isti nakon odmjeravanja u okviru, s jedne strane, članka 10. stavka 2. točke (c) Direktive 2015/2436 ili članka 9. stavka 2. točke (c) Uredbe 2017/1001 i, s druge strane, članka 10. stavka 6. te direktive, nacionalni sud mora uzeti u obzir sve relevantne okolnosti konkretnog slučaja, među kojima su osobito:

– namjera treće osobe, pri čemu cilj uporabe o kojoj je riječ mora biti to da treća osoba u dobroj vjeri ostvari svoje pravo na slobodu izražavanja, što je osobito slučaj kada je svrha te uporabe prenijeti ideju ili mišljenje koje je povezano s uglednim žigom kao takvim, nositeljem tog žiga, njegovim poslovnim praksama, njegovim proizvodima ili uslugama ili kada je svrha navedene uporabe pokrenuti ili potaknuti raspravu u općem interesu ili pak kada je ona iz drugih razloga, kao što je jezično značenje elementa navedenog žiga ili činjenica da je on postao javna kulturna referenca ili dio svakodnevnog jezika, nužna za ostvarivanje te slobode u određenom kontekstu;

– doprinosi li predmetni izraz raspravi u općem interesu i je li taj izraz dio strogo komercijalnog konteksta;

– posljedice koje to što treća osoba upotrebljava znak koji je istovjetan ili sličan uglednom žigu može imati za nositelja uglednog žiga ili samu bit isključivog prava koje proizlazi iz registracije tog žiga, uzimajući u obzir osobito intenzitet, opseg i načine te uporabe, intenzitet ugleda navedenog žiga, stupanj sličnosti korištenog znaka i istog žiga kao i, prema potrebi, činjenicu da navedena uporaba može stvoriti dojam da se taj nositelj slaže s prenesenom političkom porukom ili političkim idejama koje se promiču, to jest na neki način ih podržava, iako su njegove vrijednosti neutralne u odnosu na bilo koju političku stranku ili su nespojive s tom političkom porukom.

Troškovi

111 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

Članak 9. stavak 2. točku (c) Uredbe (EU) 2017/1001 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o žigu Europske unije, članak 10. stavak 2. točku (c) i članak 10. stavak 6. Direktive (EU) 2015/2436 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2015. o usklađivanju zakonodavstava država članica u žigovima, u vezi s člankom 11. i člankom 17. stavkom 2. Povelje Europske unije o temeljnim pravima,

treba tumačiti na način da:

kada treća osoba upotrebljava znak istovjetan ili sličan uglednom žigu, sloboda izražavanja te treće osobe, uključujući slobodu izražavanja političkih mišljenja i političku parodiju, može biti opravdan razlog u smislu tih odredbi, pod uvjetom da ta sloboda, u okviru odvagivanja predmetnih prava, ima prednost pred isključivim pravom nositelja tog žiga. Prilikom tog odvagivanja, čiji rezultat ne mora nužno biti isti nakon odmjeravanja u okviru, s jedne strane, članka 10. stavka 2. točke (c) Direktive 2015/2436 ili članka 9. stavka 2. točke (c) Uredbe 2017/1001 i, s druge strane, članka 10. stavka 6. te direktive, nacionalni sud mora uzeti u obzir sve relevantne okolnosti konkretnog slučaja, među kojima su osobito:

– **namjera treće osobe, pri čemu cilj uporabe o kojoj je riječ mora biti to da treća osoba u dobroj vjeri ostvari svoje pravo na slobodu izražavanja, što je osobito slučaj kada je svrha te uporabe prenijeti ideju ili mišljenje koje je povezano s uglednim žigom kao takvim, nositeljem tog žiga, njegovim poslovnim praksama, njegovim proizvodima ili uslugama ili kada je svrha navedene uporabe pokrenuti ili potaknuti raspravu u općem interesu ili pak kada je ona iz drugih razloga, kao što je jezično značenje elementa navedenog žiga ili činjenica da je on postao javna kulturna referenca ili dio svakodnevnog jezika, nužna za ostvarivanje te slobode u određenom kontekstu;**

– **doprinosi li predmetni izraz raspravi u općem interesu i je li taj izraz dio strogo komercijalnog konteksta;**

– **posljedice koje to što treća osoba upotrebljava znak koji je istovjetan ili sličan uglednom žigu može imati za nositelja uglednog žiga ili samu bit isključivog prava koje proizlazi iz registracije tog žiga, uzimajući u obzir osobito intenzitet, opseg i načine te uporabe, intenzitet ugleda navedenog žiga, stupanj sličnosti korištenog znaka i istog žiga kao i, prema potrebi, činjenicu da navedena uporaba može stvoriti dojam da se taj nositelj slaže s prenesenom političkom porukom ili političkim idejama koje se promiču, to jest na neki način ih podržava, iako su njegove vrijednosti neutralne u odnosu na bilo koju političku stranku ili su nespojive s tom političkom porukom.**

Potpisi